

РЕШЕНИЕ

№ 974

гр. София, 27.02.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ВЪЗЗ. II-В СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и пети януари през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Анелия Маркова

Членове: Ваня Н. Иванова
Десислава Алексиева

при участието на секретаря Юлиана Ив. Шулева
като разгледа докладваното от Ваня Н. Иванова Въззивно гражданско дело
№ 20211100508835 по описа за 2021 година

Производството е по чл. 258 и сл. от ГПК.

С решение № 20108975 от 29.04.2021 г., постановено по гр.д. № 3636 от 2020 г. на Софийски районен съд, са отхвърлени предявените от И. А. Б. срещу Столична дирекция на вътрешните работи иски с правно основание чл. 178, ал. 1, т. 3 от ЗМВР, вр. чл. 187, ал. 5, т. 2 от ЗМВР и чл. 86, ал. 1 от ЗЗД, за заплащане на сумата 1812,28 лева, представляваща възнаграждение за положен извънреден труд за периода от 24.01.2017 г. до 24.01.2020 г., ведно със законната лихва от 24.01.2020 г. до окончателното изплащане, и на сумата 236,15 лева, представляваща обезщетение за забава върху главницата, считано от първо число на месеца, следващ дължимото плащане, до 24.01.2020 г.

Решението е обжалвано от ищеца като неправилно, незаконосъобразно и необосновано. Излага се възражение срещу извода на районния съд, че липсата на уредба за преобразуването на часовете положен нощен труд към дневен, не следва да се преодолява с аналогично приложение на НСОПЗ. Въззивникът счита, че липсата на изрина норма не следва да се тълкува като законово въведена забрана за преизчисляване на положените часове нощен труд към дневен, а представлява празнота в специалната уредба, касаеща служителите на МВР и следва субсидиарно да

се приложи НСОПЗ. Иска се обжалваното решение да бъде отменено и вместо него постановено друго, с което се уважат предявените искове.

С писмения си отговор въззиваемият излага становище за неоснователност на жалбата и настоява за потвърждаване на обжалваното решение.

За да се произнесе, въззивният съд взе предвид следното:

Ищецът И. А. Б. твърди в исковата молба, че работи като полицай в СДВР от 09.10.2015 г. и в периода от 24.01.2017 г. до 24.01.2020 г. е изпълнявал служебните си задължения на смени, всяка от които с продължителност от 12 часа съгласно месечни графици при сумирано отчитане на работното време. Твърди, че в посочения период е положил общо 1712 часа нощен труд, който при преизчисляването му с коефициент 1,143 възлиза на 1957 часа дневен труд. За периода не са заплатени общо 245 часа положен труд, както следва:

- от 24.01.2017 г. до 31.12.2017 г. е положил 584 часа нощен труд, който при преизчисляването му с коефициент 1,143 възлиза на 667 часа дневен труд. За 2017 г. незаплатеният положен труд е 83 часа, които следва да се платят по 6,10 лв. на час или 506,30 лв.;

- от 01.01.2018 г. до 31.12.2018 г. е положил 552 часа нощен труд, който при преизчисляването му с коефициент 1,143 възлиза на 631 часа дневен труд. За 2018 г. незаплатеният положен труд е 79 часа, които следва да се платят по 7,31 лв. на час или 577,49 лв.

- от 01.01.2019 г. до 31.12.2019 г. е положил 576 часа нощен труд, който при преизчисляването му с коефициент 1,143 възлиза на 659 часа дневен труд. За 2019 г. незаплатеният положен труд е 83 часа, които следва да се платят по 8,04 лв. на час или 667,32 лв.

Ищецът сочи, че при липсата на специално правило за ставка на допълнителното възнаграждение за нощен труд или което да определи методология за превръщането на отработените нощни часове в дневни при сумирано изчисляване на работното време по отношение на държавните служители в МВР, е налице нормативна празнота, която следва да се преодолее чрез субсидиарно приложение на чл. 9, ал. 2 от НСОПЗ. Счита, че възприемането на обратното становище би поставило държавния служител в МВР в неравностойно положение спрямо работниците и служителите, чиито правоотношения се регулират по КТ и НСОПЗ.

Ищецът отправя искане за осъждане на ответника да му заплати сумата 1751,11 лева, представляваща дължимо допълнително възнаграждение за положен извънреден труд за периода от 24.01.2017 г. до 24.01.2020 г., получен в резултат на преизчисляване на положен нощен труд, ведно със законната лихва от подаване на исковата молба, и сумата 150 лева – обезщетение за забава върху главницата, считано от първо число на

месеца, следващ месеца на дължимото плащане, до 24.01.2020 г.

В срока по чл. 131 от ГПК ответникът е подал писмен отговор, с който оспорва исковете. Прави възражение за погасяване на претендираните вземания по давност. Оспорва размера на отработените нощни часове като счита, че същият е произволно посочен. Счита за неоснователен поддържаният в исковата молба довод за субсидиарно прилагане на НСОПЗ по отношение на предвиденото в чл. 9, ал. 2 от същата превръщане на нощните часове в дневни с коефициент 1,143, равен на отношението между нормалната продължителност на дневното и нощното работно време. Излага се аргумент, че посочената наредба се прилага само за работниците и служителите по трудово правоотношение, но не и за тези по служебно правоотношение, за които се прилагат разпоредбите на ЗМВР и подзаконовите актове по прилагането му – Наредба № 8121з-592/25.05.2015 г. и Наредба № 8121з-776/29.07.2016 г. на министъра на вътрешните работи. В посочените наредби липсвала изрична регламентация за преизчисляване на нощния труд в дневен, като липсата на такава уредба следвало да се тълкува като липса на възможност и правомощие на съответния административен орган да преизчислява нощния труд в дневен. Излага довод, че правното положение на служещите в МВР полицейски служители не е неравностойно спрямо тези по КТ и ЗДСл. Законодателят бил предвидил полицейските служители да получават допълнителни материални блага - допълнително възнаграждение за прослужено време, увеличен размер на платен годишен отпуск, обезщетения при прекратяване на правоотношението в увеличен размер спрямо ЗДСл и КТ, по-благоприятен режим за заплащане на извънреден труд по чл. 187, ал. 5, ал. 6 и ал. 7 от ЗМВР, безплатна храна, ободряващи напитки при работа от 22.00 ч. до 6.00 ч., допълнителни възнаграждения по чл. 179 и сл. от ЗМВР. Ответникът счита за недопустимо и несъобразено със ЗНА използване по аналогия на закона чрез норми, въведени с подзаконов нормативен акт, какъвто е НСОПЗ.

С протоколно определение от 11.02.2021 г. е допуснато изменение на размера на предявените искове, като размерът на иска за главница е увеличен на 1812,28 лева, а размерът на иска за мораторна лихва е увеличен на 236,15 лева.

Съдът, след преценка на събраните по делото доказателства и във връзка с доводите на страните, намира следното от **фактическа и правна страна**:

Предявени са искове с правно основание чл. 187, ал. 5, т. 2 от ЗМВР / в ред. с ДВ, бр. 81/2016 г./, вр. чл. 178, ал. 1, т. 3 от ЗМВР и чл. 86, ал. 1 от ЗЗД.

Страните не спорят за обстоятелствата, които се установяват и от събраните по делото доказателства, че в исковия период ищецът е бил служител на МВР, работещ на основание чл. 142, ал. 1, т. 1 от ЗМВР по служебно правоотношение с ответната Столична дирекция на вътрешните работи при МВР като държавен служител, като е заемал длъжността „старши полицай” в група ООР на сектор „Охранителна полиция”

към 03 РУ, както и че в същия период той е полагал нощен труд.

Според заключението на съдебно-счетоводната експертиза и представените графици, за целия процесен период ищецът е положил общо 1768 часа нощен труд. Така положеният от ищеца нощен труд, преизчислен в дневен такъв с коефициент 1,143, възлиза на 2038 часа. Разликата положени нощен труд в часове и приравнения с посочения коефициент за процесния период е общо в размер на 270 часа.

Спорният въпрос между страните е правен – дали нощният труд следва да бъде преизчисляван в часове дневен такъв, така както се претендира от ищеца, умножавайки го с коефициент 1,143 и следва ли резултатът от изчислението да се счита за извънреден труд, съответно да се начисли и заплати като такъв. Следователно, спорът между страните е по приложимото право – дали по отношение служителите на МВР са приложими правилата на КТ, респ. на чл. 9, ал. 1, 2 и 3 от НСОПЗ, относно заплащането на нощния труд.

Настоящият състав намира, че този спорен въпрос следва да получи положителен отговор.

Съгласно разпоредбата на чл. 176 от ЗМВР брутното месечно възнаграждение на държавните служители на МВР се състои от основно месечно възнаграждение и допълнителни възнаграждения. Сред предвидените допълнителни възнаграждения е и допълнително месечно възнаграждение за извънреден труд – чл. 178, ал.1, т. 3 от ЗМВР. Дефиницията на извънреден труд се съдържа в разпоредбата на чл. 143, ал. 1 от КТ, според която „извънреден” е трудът, който се полага по разпореждане или със знанието и без протИ.поставянето на работодателя от работника, извън установеното от него работно време. Съгласно разпоредбата на чл. 187, ал. 1 от ЗМВР /ДВ, бр. 81 от 2016 г./, работното време на държавните служители е 8 часа дневно и 40 часа седмично при 5-дневна работна седмица. Съгласно чл. 187, ал. 3 ЗМВР, работното време за работещите на 8- ,12- или 24-часови смени, сред които е ищецът, се изчислява сумирано на тримесечен период, а съгласно изречение четвърто от същата разпоредба, при работа на смени е възможно полагането на труд и през нощта между 22.00 и 06.00 ч, като работните часове не следва да надвишават средно 8 часа за всеки 24-часов период. Съгласно разпоредбата на чл. 187, ал. 5, т. 2 от ЗМВР, за служителите, работещи на смени, работата извън редовното работно време за отработени 70 часа на тримесечен период, се компенсира със заплащане на възнаграждение за извънреден труд, който, съгласно ал. 6, се заплаща с 50 на сто увеличение върху основното месечно възнаграждение. Съгласно разпоредбата на чл. 187, ал. 9 от ЗМВР /ДВ, бр. 81/2016 г./, редът за организацията, разпределянето на работното време, за неговото отчитане, за компенсирането на работата на държавните служители извън редовното работно време, режимът на дежурство, времето за отдих и почивките за държавните служители се определят с наредба на министъра на вътрешните работи. През

процесния период е действала Наредба № 8121з-776/29.07.2016 г., в която липсва изрично правило за преизчисляване при сумирано отчитане на работното време на положените часове труд между 22.00 ч. и 6.00 ч. Липсата на такова правило не означава, че такова преизчисляване не следва да се извършва, по следните съображения:

Според разпоредбата на чл. 188, ал. 2 от ЗМВР държавните служители, които полагат труд за времето между 22.00 ч. и 6.00 ч., се ползват със специална закрила по Кодекса на труда. Съгласно разпоредбата на чл. 187, ал. 1 от ЗМВР /ред. ДВ, бр. 58/23.07.2019 г./ нормалната продължителност на работното време на държавните служители е 8 часа дневно и 40 часа седмично при 5-дневна работна седмица. Тези разпоредби са част от въведената с КТ специална закрила на нощния труд, поради което следва да намерят приложение и по отношение на държавните служители от МВР – по силата на разпоредбата на чл. 188, ал. 2 от ЗМВР. Разпоредбата на чл. 187, ал. 3, изр. 4 от ЗМВР, в редакцията до изменението през 2020 г., за полагането на нощен труд следва да се тълкува в смисъл, че разрешава полагането на труд между 22.00 ч. и 6.00 ч. за работещите на смени служители на МВР с оглед характера на дейността им, но в контекста на правилото на чл. 187, ал. 1 от ЗМВР, установяващо 8-часов работен ден на служителите на МВР и по отношение на тези от тях, които работят на смени. От съдържанието на разпоредбата не следва да се прави извод, че предвижда еднаква нормална продължителност на работното време за служителите на МВР през деня и през нощта, т.е. че приравнява по отношение на тях нощния на дневния труд. Такова разбиране би поставило полицейските служители в неравностойно положение спрямо останалите държавни служители и работещите по трудово правоотношение и би довело до противоречие с изрично прогласеното в чл. 188, ал. 2 от ЗМВР приложение на уредената в КТ специална закрила на нощния труд спрямо служителите на МВР. При липсата на специално правило, въвеждащо метод за превръщането на отработените нощни часове в дневни при сумирано изчисляване на работното време по отношение на държавните служители в МВР, следва да намери приложение Наредбата за структурата и организацията на работната заплата /НСОРЗ/, предвиждаща преизчисляване на положения нощен труд. Липсата на изрична норма не означава законово въведена забрана за преизчисляване на положените от ищеца часове нощен труд в дневен, още повече че такава забрана би била и противоконституционна. В случая приложима е разпоредбата на чл. 9, ал. 2 от НСОПЗ. Конституцията на РБ също гарантира равенство в правата на лицата, предоставящи наемен труд без оглед спецификите на правоотношението, в рамките на което реализират правото си на труд, поради което следва да бъдат поставени при еднакви условия всички служители, полагащи труд. Посочената разпоредба предвижда при сумирано изчисляване на работното време, нощните часове да се превръщат в дневни с коефициент, равен на отношението между нормалната продължителност на дневното и нощното работно

време, установено за подневно отчитане на работното време за съответното работно място, т.е. приложимият коефициент е 1.143, който се получава като нормалната продължителност на работното време през деня – 8 часа се раздели на нормалната продължителност на работното време през нощта – 7 часа. В действащата в предходен период от време Наредба № 8174з-407/11.08.2014 г. също се възприема този коефициент 1.143, но формулиран по друг математически начин, който води до същия резултат.

Следователно, разпоредбата на чл. 9, ал. 2 от Наредбата за структурата и организацията на работната заплата следва да се приложи по аналогия с оглед съществуващата празнота в специалната подзаконова нормативна уредба в процесния период. Тази аналогия е допустима с оглед установения в чл. 16 от Конституцията на Република България принцип на защита на труда и този принцип е валиден независимо от вида на правоотношението, по което трудът се полага. Това особено важи за нощния труд съгласно легалното му определение, дадено в чл. 140 от КТ. Не следва лице, което полага нощен труд по трудово правоотношение да се окаже в по-благоприятно положение относно изчисляването и заплащането на този труд от лице, което също полага нощен труд по служебно правоотношение. Обстоятелството, че за държавните служители в МВР са установени по-високи размери на допълнително възнаграждение за прослужено време, на основен платен годишен отпуск, на обезщетение при прекратяване на служебното им правоотношение, по-ранно пенсиониране и други, е неотносимо към защитата на положения от тях нощен труд, поради което е неоснователен доводът на ответника в отговора на исковата молба, че предвид тези „материални блага” преизчисляване на нощния труд в дневен в иския период не било необходимо.

Не е спорно, че за положения от ищеца нощен труд му е начислено и платено възнаграждение в процесния период, но за тази част от нощния труд, която след превръщането на нощните часове в дневни се явява извънреден труд, на същия се дължи възнаграждение на отделно основание. Предвидените в ЗМВР други компенсаторни механизми /напр. допълнително възнаграждение за прослужено време, по-продължителен платен годишен отпуск, обезщетение при прекратяване на служебното правоотношение, по-благоприятни условия за придобиване на право на пенсия/ ползват всички служители от системата на МВР, независимо дали полагат нощен труд или не.

Горните изводи не протичат на решението на съда на ЕС от 24.02.2022 г., постановено по дело C-262/2020 /образувано по преюдициално запитване, отнасящо се до тълкуване на чл. 12, б. „а” от Директива 2003/88/ЕО на Европейския парламент и Съвета от 04.11.2003 относно някои аспекти на организацията на работното време, както и на чл. 20 и 31 от Хартата на основните права на Европейския съюз, отправено в

рамките на спор между служител на ГД „Пожарна безопасност и защита на населението” към МВР по повод отчитането и заплащането на положените часове нощен труд/. С посоченото решение не е даден конкретен отговор на въпроса за приложението на общата правна уредба на България в правоотношенията с държавните служители /служителите на МВР/, доколкото тълкуването на национални правни норми не в обхвата на компетентността на СЕС. В решението обаче е прието, че националното ни право видимо изключва държавните служители на МВР като полицаите и пожарникарите от обхвата на общия правен режим, който предвижда ограничение от седем часа на нормалната продължителност на нощния труд, от една страна, а от друга, не предоставя на тези държавни служители възможността за преобразуване на нощния труд в дневен. Също така е посочено, че Директива 2003/88 не налага да се приемат мерки, с които да се установи разлика между нормалната продължителност на нощния труд и нормалната продължителност на труда през деня. Тоест Директивата не налага да се приеме особена норма, която специфично да урежда нормалната и пределна продължителност на нощния труд, при условие, че тази продължителност е ограничена в съответствие с изискванията, произтичащи от чл. 8 на Директивата /осем часа/. При всички случаи обаче за тези работници от публичния сектор като полицаите и пожарникарите трябва да има други мерки за защита под формата на продължителност на работното време, заплащане, обезщетения или сходни придобивки, които да позволяват да се компенсира особената тежест на полагания от тях нощен труд, а чл. 20 и 31 от Хартата на основните права на Европейския съюз трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат определената в законодателството на държава-членка нормална продължителност на нощния труд от седем часа за работниците от частния сектор да не се прилага за работниците от публичния сектор, включително за полицаите и пожарникарите, ако такава разлика в третирането се основава на обективен и разумен критерий, т.е. свързана с допустима от закона цел на посоченото законодателство и е съизмерима на тази цел. За полагащите нощен труд не са предвидени други мерки за защита по смисъла на Директивата. В т. 76 от решението на СЕС е посочено, че аргументът за липса на механизъм за преобразуване на нощните часове в дневни, обяснен със съображения от правен и икономически порядък, не отразява допустима от закона цел, годна да обоснове разликата в третирането.

С оглед на всичко гореизложено, следва да се приеме, че за ищеца е възникнало право да претендира допълнително възнаграждение за извънреден труд и исковата претенция е доказана по основание.

Неоснователно е направеното от ответника възражение за погасяване на претендираните вземания по давност. Давността за вземането за възнаграждението за труд е тригодишна, съгласно чл. 111, б. „а” от ЗЗД. Давността за почва да тече от деня, в който вземането е станало изискуемо, следователно погасени по давност биха били

вземанията, изискуемостта на които е настъпила повече от три години преди подаване на исковата молба. Претенцията е за дължимо възнаграждение за положен извънреден труд за периода от 24.01.2017 г. до 24.01.2020 г., а исковата молба е подадена на 24.01.2020 г., следователно претендираните вземания не са погасени по давност.

Според заключението, през процесния период от 24.01.2017 г. до 24.01.2020 г. ищецът е положил нощен труд в размер на 1768 часа, които преизчислени с коефициент 1.143 и приравнени на дневно работно време възлизат на 2038 часа. Разликата положени нощен труд в часове и приравнения с посочения коефициент за процесния период е общо в размер на 270 часа. Възнаграждението за разликата от 195,62 часа е в размер на 1924,76 лв., обезщетението за забава в размер на законната лихва върху главниците за всяко дължимо допълнително възнаграждение за положен нощен труд за всяко тримесечие за периода на изтичане на съответното тримесечие до предявяване на исковата молба, възлиза на 249,80 лв.

С оглед на горното и съобразно диспозитивното начало, въззивният съд намира, че предявените искове са изцяло основателни в предявените им размери /след допуснатото изменение по чл. 214 от ГПК/, а именно за сумата 1812,28 лв., представляваща неплатено възнаграждение за извънреден труд за период от 24.01.2017 г. до 24.01.2020 г., и сумата 236,15 лв., представляваща обезщетение за забава, считано от изтичане на съответното тримесечие, за което се дължат съответните суми, до 24.01.2020 г.

Поради несъвпадането на изводите на настоящата инстанция с тези на първоинстанционния съд, обжалваното решение следва да бъде отменено и вместо него постановено друго, с което се уважат изцяло предявените искове.

С оглед изхода на делото пред настоящата инстанция и направеното от въззивника искане за разноски, въззиваемият следва да бъде осъден да му заплати разноските за заплатено адвокатско възнаграждение в първата инстанция в размер на 350 лв., както и направените във въззивната инстанция такива разноски в размер на 470 лв., или общо разноски в размер на 820 лв.

На основание чл. 78, ал. 6 от ГПК ответникът – въззиваем следва да бъде осъден да заплати по сметка на СРС разноските, включващи дължимата държавна такса за първоинстанционното производство съобразно материалния интерес в размер на 81,93 лв., както и платеното от бюджета на съда възнаграждение за вещо лице в размер на 150 лв. Същият следва да заплати и в полза на СГС дължимата държавна такса за въззивно обжалване в размер на 40,97 лв.

Воден от горното, Софийски градски съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ изцяло решение № 20108975 от 29.04.2021 г. по гр. д. № 3636/2020 г. на Софийски районен съд, **И ВМЕСТО НЕГО ПОСТАНОВЯВА:**

ОСЪЖДА Столична дирекция на вътрешните работи, с адрес гр. София, ул. „Антим I” № 5, да заплати на И. А. Б., ЕГН *****, с адрес гр. София, ж.к. ****, на основание чл. 187, ал. 5, т. 2 от Закона за Министерството на вътрешните работи /ЗМВР - в ред., обн. ДВ, бр. 81/2016 г./, вр. чл. 178, ал. 1, т. 3 от ЗМВР, сумата **1812,28 лв.**, представляваща неплатено възнаграждение за извънреден труд за период от 24.01.2017 г. до 24.01.2020 г., ведно със законната лихва от подаване на исковата молба до окончателното ѝ изплащане, както и на основание чл. 86, ал. 1 от ЗЗД сумата **236,15 лв.**, представляваща обезщетение за забава върху главницата, считано от първо число на месеца, следващ месеца на дължимото плащане, до 24.01.2020 г.

ОСЪЖДА Столична дирекция на вътрешните работи, с адрес гр. София, ул. „Антим I” № 5, да заплати на И. А. Б., ЕГН *****, с адрес гр. София, ж.к. ****, сумата 820 лв за разноси по делото.

ОСЪЖДА Столична дирекция на вътрешните работи, с адрес гр. София, ул. „Антим I” № 5, да заплати в полза на Софийски районен съд на основание чл. 78, ал. 6 от ГПК сумата 231,93 лв., представляваща общ размер на дължима държавна такса по уважените иски и платеното от бюджета на съда възнаграждение за вещо лице, както и в полза на Софийски градски съд сумата 40,97 лв., представляваща дължима държавна такса за въззивно обжалване.

Решението е окончателно.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____